మూడుమేడలూ, నాలుగుకార్లూ

ఆరడుగుల పొడవుండి, అమెరికన్ బుష్ షర్టు వేసుకుని - ట్వీడు ఫేంటు జేబుల్లో చేతులు పెట్టుకుని గంభీరంగా నిలబడ్డాడే గాని దానికి తగిన ధైర్యం మా చిన్నబావలో ఏదీ? నుదుటను పట్టిన చెమట బిందువుల్ని తుడుచుకుంటూ - మా మాటలు వినీ విననట్టు అలా అల్లంతదూరంలో పచార్లు చేయడం మొదలెట్టేడు.

'అయితే రంగమ్మత్తా, నాకు తెలీక అడుగుతానూ, వీడి కిప్పట్లో పెళ్ళి చెయ్యదల్చుకో లేదా ఏమిటి? వాడు నాకు పెళ్ళి వద్దు మొర్రో అన్నన్నాళ్ళూ నువ్వు తెగ తొందరపడ్డావు - వాడిప్పుడు కావాలంటూంటే ఆలస్యం చేస్తున్నావు, చూడు, అరమోడ్పు కన్నులతో ఎలా చూస్తున్నాడో!' అన్నాను నేను చిన్నబావను చూపిస్తూ, మా మేనత్త నవ్వింది. వాడు కాస్త సిగ్గుపడి—

'ఏమయినా పెళ్ళి అయాక వీడికి అలంకారాలు ఎక్కువయ్యాయి!' అన్నాడు.

'అదేంమాట, అనుభవం లేని మాట? పెళ్ళి కాకముందు అందరం అరగంట కోటా కొట్టినవాళ్లమే. అదీ అయిన తరువాత అవతల దాని అలంకారాలే చూస్తాము, మనవే చూసుకుంటామా? పెళ్లికాకముందు మా మావయ్య ఎలా ఉండేవాడు? సైకిలు జోడూ, నల్లులు విశ్రమించే అల్లనాటి నల్ల కోటూ - యిప్పు డెలా ఉన్నాడు రంగమ్మత్తా?'

రంగమ్మత్త నుదుటి చివర చెరిగిపోని ఫేసుపౌడరూ, తలకి రాసుకున్న రంగూ యీ మాటల్ని ఒప్పుకోక తప్పలేదు.

'అయినా మునపటిలా కాదు, వీడికి పోస్ట్యా లెక్కువైపోయాయమ్మా!' అంది ఆవిడ.

'దానికేంగాని, పిఠాపురం సంబంధం ఏమైనట్టూ? పిలవచ్చినట్టేనా?' నేను ఈ సంగతులు రంగమ్మత్తనే అడుగుతాను. మామావయ్య నడగను. ఆయనకి ఆ యింట్లో పలుకుబడి తక్కువ. పోనీ చిన్నబావనే అడుగుదామంటే - వాడిన్నాళ్ళూ నాకు పెళ్ళివద్దని మంచు ముక్కైపోయి, ఏ వేడి తగిలిందో ఓనాటి శుభముహూర్తాన నీరై ఊరుకుని పెళ్ళో పెళ్ళో అని కొన్నాళ్ళు చాటుగా, దానివలనా తగు ఫలితం లేక - బహిరంగం గానూ పలవరిస్తూ వచ్చాడు. ఈ పరిస్థితుల్లో వాడ్ని నేను 'పెళ్ళికూతురు చిన్నది' ఎలా ఉంది అని' అడుగుతే వచ్చే జవాబు నాకు తెలుసు. ముక్కు ఉందా, లేదా అన్నట్టు ఉన్నా వాడి కది చంపక పుష్పంలా కనపడితీరుతుంది! ఎంత గజమత్స్య అయినా వాడి కది సింహకిశోరిలా గోచరిస్తుంది! మొగాడు వేషమేసుకున్నట్టు ఉన్నా ఆ పరిస్థితుల్లో వాడి కది మూర్తీభవించిన యవ్వనస్వరూపంగా తట్టితీరుతుంది! అందుకని మా రంగమ్మత్త నడుగుతేనే 'రైట్ ఇన్ఫర్మేషన్' లభిస్తుంది!— ఆవిడ పెదవి విరిచేసింది.

'తనూ ఓ మనిషే, తవుడూ ఓ రొట్టే!' అన్నట్టు అదీ ఓ సమ్మంధమే? కారైనా పట్టని సందులో పావురంగూడులాంటి యిల్లూ...' మా రంగమ్మత్తలాంటి వాళ్లతో పావుగంట మాటాడితే ఎప్పటికప్పుడు - మనం ఎప్పుడూ వినని తెలుగు ఫ్రేజులు దొరుకుతాయి. వాటిని ఎప్పటికప్పుడు మనస్సులో నోట్ చెయ్యడం నా కలవాటు.

'అలాగా, చెప్పు చెప్పు...' అని అందించాను నేను.

అవసరాల రామకృష్ణరావు

'ముఖ్యంగా నేను గమనించిన విషయం ఒక్కటుంది తెలుపు రంగుమీద ఆకుపచ్చ గళ్ళ పుల్లంపేటచీర, నాకు బాగా జ్ఞాపకం. పెళ్ళికూతుర్ని తీసుకొచ్చి చూపించారా, అప్పుడు ఆ అమ్మాయికి యింతో టి ఘనాపాటీ చీరా ఆచీరే కట్టబెట్టేరు. పోనీ అంతమటుకు బాగానే ఉంది, మరో గదికి ఆ అమ్మాయిని తీసుకెళ్ళిపోయారు. ఇంతట్లో ఆ అమ్మాయిఅక్కటా, అంతవరకూ నిద్దరోతోందిటా అక్కడకు వచ్చింది. ఏంచెప్పను? అదే చీరా, అదే పమిటదగ్గర చిరుగూను! పెళ్లికూతురు వదినగారు మమ్మల్ని సేవనుకొచ్చి దిగబెట్టింది. ఆశ్చర్యం, ఆవిడ కట్టుకున్నదీ అదే చీర! ఇంత కటిక దరిద్రులకి చూసి చూసి ఎలా ఇవ్వగలం రామకృష్ణా?' నేను గట్టిగా నవ్వేను. మా చిన్నబావ అక్కడ్నుంచి వెళ్ళిపోయాడు.

'చూడు బాబూ, మీ అమ్మతో నే చెప్పమన్నానని చెప్పు. అన్నిటికన్నా దేనికైనా ధనం ముఖ్యం. ఆవిడ ఎరికివి ఎవరైనా సరే - పదివేలుయిస్తే చాలు, పిల్ల ఎలాఉన్నా సరే. రైటు చేసెయ్యమని చెప్పు.'

అలాగే అన్నాను నేను.

* * *

హఠాత్తుగా శుభలేఖ వస్తే ఆశ్చర్యపోయాను నేను. శెలవలకి యింటికి వచ్చినప్పుడు మా నాన్న నడిగేను.

'అదేమిటి నాన్నా అంత త్వరగా సంబంధం కుదిరిందీ? ఇంతకీ పిల్లతరుపు, మనం ఎరిగున్నట్టు లేదే?'

'బాగా దూరపు సంబంధం - వియ్యపు కుడికి బెంగుళూరిలో ఏదో పనిట...' మా నాన్నమాట పూర్తవకుండానే అమ్మ అందుకుంది.

'తమ్ముడి పెత్తనం ఎప్పుడూ లేదు. చదువుకున్నవాడని మీ చిన్నబావకి పెత్త స్వతంత్రమూ లేదు. అంతా మా మరదలు పనే. ఎవరితో చెప్పాలేదు, చెయ్యాలేదు... తనే రైటు చేసేసింది.'

'పోనీ ఏదో ఒకటి... చిన్నబావకి పెళ్లంటూ అవడం కావలసింది ఇంతకీ కట్నమెంతో?'

'కట్నం లేదుట!' అన్నారు మా నాన్న. నా ఆశ్చర్యాని కంతులేకపోయింది.

'అదేమిటి?' అని అడిగేను నేను. అమ్మ జరిగిందంతా చెప్పింది. ముందు ఓనాడు పెళ్లికూతురి తల్లి చక్కా వచ్చిందట. వస్తూనే ఓ నూరురూపాయల పట్టుచీర తీసుకొచ్చి మా రంగమ్మత్త చేతిలో పెట్టి 'ముందుగా యిలా చెయ్యడం మా కలవాటు. మీరు పుచ్చుకోక తప్పదు' అని బలవంత పెట్టిందిట. ఆవిడ వచ్చిం దగ్గర్నుంచీ 'ఇదేమిటీ మీ యింట్లో మంచి బీరువా అయినా లేదూ? పట్టుమని పది గాజుగ్లాసులైనా లేవేమిటీ? ఇంకా మీ రీ పూర్వకాలపు నేతచీరలేమిటీ? మీ కారు రిపేరులో ఉండడమేమిటీ? అదేమిటి యింట్లో హాల్లో ఓ 'బార్' లైటయినా లేదూ?' ఈవిధంగా మొదలెట్టిందిట. మా అత్త ఆ రాత్రివేళ పడకగది కురుక్షేత్రం చేసిందిట.

'మాశారా? ఘరానాగా ఆవిడమాటలెలాఉన్నాయ్, ఎంతపడితే అంత గణిస్తూ మీ బీదారుపు లెలాఉన్నాయ్? ఉన్నన్నాళ్ళూ అనుభవించాలి గాని మా దాపట్టుకపోతామా?'

ఆ మరునాడు కాబోయే వియ్యపురాల్ని బజారుకి వెంటబెట్టుకుని వెళ్ళి మా అత్త

(౩౧-వ పేజీ చూడండి)

మూడుమేడలూ, నాలుగుకార్లూ

(9-వ పేజీ తరువాయి)

రంగనాయకులు బట్టలషాపులో నూరు రూపాయిల్లూ, సిటీ ఎంపోరియంలో ఏభై రూపాయిలు అరువుపెట్టి చక్కా వచ్చింది. ఈమాట విన్న మా మామ 'భార్యంటే యింత బరువుగా ఉంటుందా?' అని కొత్తగా విస్తుపోయాడట!

'జరిగింది చాలు! ఆవిడ్ని పంపెయ్యి' అన్నాడు మామ.

'చాల్చాలు. మనం చెయ్యలేకపోతే చూసైనా సంతోషించవద్దూ? అంత హుందా సంబంధాన్ని ఎలా వదులుకో గలమూ? ఒక్కర్తే ఆడపిల్లట. వీటన్నిటినీ మించి వాళ్లకి...'

'ఎవరికీ?'

'అదే - వియ్యాలవారికి. వారికి ఏముందో తెలుస్తే మీరీ సంబంధాన్ని కాదనరు'

'ఏముందీ?'

'మీలా కాదు! ఉన్న యిల్లు రిపేరు చేయించడానికి మీరు ఖర్చు చెయ్యలేరు. ఏదికొన్నా సకంకు పెంకు తప్ప కొనలేరు - వాళ్లు అలాగా! మనం తల్చుకోడానికేనా అనర్హులం! మూడు మేడలున్నాయట! - ఒకటి రెండూ కాదు, నాలుగు కార్లట!'

'అయితే మనకేం లాభం?'

'అంతలోనే ఉంది తెలివి! అన్ని పోషించడానికి ఎంత సంపాదనాపరులై ఉండాలో ఆలోచించండి - ఒక్కగానొక్క పిల్ల. ఇవన్నీ ఏం చేసుకుంటారూ?'

మా మామ ఏదో అనబోయాడు. అత్త కస్సున లేచింది.

'ఇంత ఘరానాగా ఉన్నప్పుడు కట్నప్రసక్తి ఎత్తడం మన తెలివితక్కువ — ఇవకద్దామని ఉత్తరం రాయండి.'

మా మామ రాయలేదు. మా అత్తే రాయించింది. చాలాకుంది భర్తలాగే మా మామ ఉత్తరం రాశాడు. చిన్నబావ ఉత్తరం పోకుండా రిజిస్టరు చేశాడట!

* * *

మొత్తానికి పెళ్ళి అయిందనిపించారు. నాకు కనబడినంతవరకూ వియ్యాలవారింట్లో కర్రసామానూ, గాజు సామానూ ఎక్కువగానే ఉంది! పెళ్ళికూతురుకూడా పొడుగ్గా, కర్రలా, గాజుబొమ్మలాగే ఉంది!

'అదేమిటమ్మా, పెళ్ళి ఒక మేడలో అయినా చేశారుకారు?' అంది మా రంగమ్మత్త పెళ్ళిజరిగిన పెంకుటిలు చూసి ఉండబట్టలేక. దానికి ఏ కారణంచేతనో ఎవరూ జవాబు చెప్పలేదు. ఎవరివోగాని నాలుగయిదు కార్లు మాత్రం ఆ పెళ్ళి ఒక్కరోజూ యిటూ అటూ తిరిగేయి. వియ్యంకుడు ఒక్క రోజు పెళ్ళి అతి క్లుప్తంగా తెలివిగా జరిపించివేశాడు - ఆ తరవాత మూడురోజులుండి మా రంగమ్మత్తా, చిన్నబావా యిల్లు చేరుకున్నారు.

ఆ తరవాత ముఖ్యంగా చెప్పవలసిన సంగతి మా చిన్నబావ పెళ్లాం అత్తారింటికి రావడం సంగతి. ఆ వేళ నేను అక్కడే ఉండడం తటస్థించింది. ఆ వయ్యారి ఓనాడు వేసవికాలం మధ్యాహ్నం వేళ పెట్టె బెడ్డింగూ కూలివాడిచేత పట్టించుకుని టకటక నడుచుకుంటూ అత్తారింటికి వచ్చేసింది!

మా రంగమ్మత్త ముక్కుమీద వేలేసుకుని —

'అదేమిటమ్మా, కావళ్లేవీ?' అని అడిగింది.

'కావళ్లేమిటి?'

'అదేనమ్మా - సారె కావళ్లు!'

'మావాళ్ళకి సారె పెట్టడం అలవాటు లేదే!' అంది ఆ పిల్ల కోయిలకంఠంతో తిప్పుకుంటూ. ఇంకేం మాట్లాడుతుందీ వెర్రి రంగమ్మత్త?

'స్టేషను అంతదూరం గదా, నడిచే వస్తారా ఎండవేళ? ఓ టేక్సీ అయినా చేయించుకుని రాకపోయావా?'

'ఈమాత్రం దానికి కార్లెందుకండీ?'

'మీ ఊళ్ళో యిలాగే చేసేదానివా?'

'మరి యింకెలాగ?'

'అయితే మీ కార్లన్నీ ఏమయినట్టు? నాలుగు కారులూ ఏం చేసుకునేవారు?'

'నాలుగు కార్లే! అసలు మాకు ఒక కారైనా లేదే!'

రంగమ్మత్త నోట మాటలేదు. ఎలాగో తెప్పిరిల్లి అడిగేసింది.

'మీకు మూడు మేడ లుండాలిట?'

'మూడు మేడలే! మూడు మేడలే ఉంటే అద్దె యింట్లో బాధపడ్డం దేనికి?' అంది ఆ అమ్మాయి ఆశ్చర్యపోతూ. మా అత్తకోపం ఆగలేదు. మేం యివతలిగదిలో కేరమ్సు ఆడుతున్నవాళ్ళం అక్కడికొచ్చేశాం. నడుముమీద చేతులెట్టుకుని అరచింది.

'మరి మీ అమ్మ అలా అందేం?'

'దానికేముందండి, ఒక్కొక్కళ్ళ ఒక్కొక్క అలవాటు. లేనిది ఉన్నట్టు చెప్పడం మా అమ్మ కలవాటు. ఉన్నది లేనట్టు చెప్పడం మా నాన్న కలవాటు. ఈ సంగతి ముందే తెలుసుకోకపోవడం జరిగిన పొరపాటు. ఇంతకీ నాకు మా అమ్మ గుణాలేం రాలేదు. నావల్ల మీకు జరిగే హాని ఏమీ లేదు.'

మా అత్త పళ్లు పటపట కొరికింది.

'నీవల్ల నాకు జరిగే హాని లేకపోవచ్చు. కాని నావల్ల నీకు ముందుముందు ఎంత హాని అయినా జరగవచ్చు, దీనివల్ల మీ అమ్మకి బుద్ధి రావచ్చు' మా చిన్నబావ ఈ పరిస్థితుల్లో ఊరుకోలేదు.

'ఇంకా గుమ్మంలో అడుగు పెట్టిందో లేదో యీ అల్లరేమిటే అమ్మా? దాని మనసు ఎవరేవిధంగా నొప్పించినా నేను మాత్రం ఊరుకోనేదిలేదు సుమా! ఛీ, ఎప్పుడనగా భోంచేశావో.'

మా రంగమ్మత్త ఊరుకుందిగాని ఆ అమ్మాయి ఊరుకోలేదు!

'ఇంతకీ అత్తగారి అభిమానం, అమాయకత్వంగాని మా నాన్నకి ఒకవేళ మూడు మేడలూ నాలుగు కార్లూ ఉంటేమాత్రం మీకేం లాభముందీ? ఇంకొకళ్ళదగ్గర పూచిక పుల్ల పుచ్చుకోవలసిన అవసరం మీకేమిటి? నాలుగుకార్లు, నలభై కార్లు గుమ్మంలో తెచ్చిపెడితే మాత్రం మీరుగాని, అత్తగారుగాని వెళేస్తారా? రేపొద్దుట పెద్ద ఉద్యోగం చేస్తే నాకు కావలసినది ఏర్పడితే అది మీరు కొనిపారెయ్యరూ?'

'సెభాష్ కోడలా!' అందరం వెనక్కి తిరిగిచూశాం. మా మామ! మా రంగమ్మత్త తప్ప అందరం నవ్వుకున్నాం!

"తోడేలు బాలుడు"

(11-వ పేజీ తరువాయి)

మానవప్రకృతిగా మార్చటం సంభవమైనప్పుడు మానవప్రకృతిని జంతుప్రకృతిగా మార్చటం కూడా సంభవం కావచ్చునన్న భావం పండితులకు కలిగితే కలుగవచ్చు. అలాంటి ప్రయత్నం చేసి మానవత్వాన్ని ఎటుపడితే అటు మార్చదగిన మట్టిముద్దగా మాత్రం భావించకూడదు. పరిసరాలుమార్చినందువల్లప్రాణులస్వభావాలుమార్పించటం అనేది తోడేలు బాలుడిపరంగా విజయవంతం అయితే, సైన్సు విజ్ఞానంలో విప్ల[illegible]త్మకమైన పరిణామాలు కొన్ని రాకమా[illegible] ఆ దృష్టితో చూస్తే, తోడేలు బాలు[illegible] రామూ, యీనాడు యిన్ని వేల ఏళ్ల మా[illegible] పరిశోధనల ఫలితంగా తయారైన శాస్త్రీయ విజ్ఞానానికి సవాలుగా నిలచివున్నాడ[illegible] చెప్పక తప్పదు.

Edited, Printed & Published by S. Sambhu Prasad at the Andhra Patrika Press, 7, Thambu Chetty St, Madras